<u>בבית המשפט העליון</u>

רע"פ 6716/17

לפני:	כבוד השופט ד' מינץ
המבקש:	רונן מירז
	נ ג ד
המשיבה:	מדינת ישראל
	בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטים ד' ברלינר, ש' יניב ו-ד' חסדאי), מיום 5.7.2017, בע"פ 38835-08-16
בשם המבקש:	עו"ד דוד גולן
בשם המשיבה:	עו"ד עילית מידן

<u>החלטה</u>

הבקשה שבכותרת הועברה זה עתה לטיפולי.

1. במסגרת הבקשה מתבקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים: ד' ברלינר, ש' יניב, ו-ד' חסדאי), מיום 5.7.2017 בע"פ 38835-08-16, בו נדחה ערעורו של המבקש על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בתל אביב-יפו (כב' השופטת ד' ורד) בגמ"ר 2505-11-13, בגדרו הורשע המבקש בעבירה של גרם מוות ברשלנות, עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), יחד עם סעיפים 40 ו-64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: פקודת התעבורה).

במסגרת גזר הדין הושתו על המבקש 10 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה לתקופה של שנה אם יעבור עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין או עבירה של נהיגה בזמן פסילה בתוך 3 שנים מיום גזר הדין; וכן עונשי פסילה בפועל בתנאים שפורטו בגזר הדין.

הרקע לבקשה

2. ביום 13.11.2013 הגישה המשיבה נגד המבקש כתב אישום לבית משפט השלום בו נטען כי ביום 25.8.2013 בשעה 14:30 לערך, המבקש נהג במשאית (להלן: המשאית) בכביש 4, מכיוון צפון לדרום. לצידו של המבקש, ישב המנוח יוסף סעד ז"ל (להלן: המנוח). באותה שעה נהג נאג'י סאלח (להלן: סאלח) ברכב מסוג פורד, אשר נסע לפני המשאית (להלן: הרכב). המשאית והרכב נסעו בנתיב הימני בכביש בעל שלושה נתיבים שמימינו מעקה בטיחות העשוי מבטון. במהלך הנסיעה, המבקש לא שמר מרחק מהרכב שנסע לפניו, לא נהג בזהירות בהתאם לתנאי הדרך והתנועה, ופגע בעוצמה עם חלקה הימני הקדמי של המשאית בחלקו האחורי השמאלי של הרכב וגרם לתאונה. כתוצאה מהתאונה המנוח נפטר במקום, הרכב בו סאלח נהג נהדף ימינה, התנגש עם דופן ימין במעקה הבטיחות שבצד הכביש ונדחף קדימה עד שנעצר. כתוצאה מכך, סאלח נחבל והרכב ניזוק. נטען כי המבקש גרם ברשלנות למותו של המנוח. למבקש יוחסו ביצוען של העבירות המפורטות לעיל.

3. ביום 3.1.2016, לאחר שמיעת ראיות, הרשיע בית משפט השלום את המבקש במיוחס לו בכתב האישום. במסגרת הכרעת הדין נקבע, בין השאר, כי התאונה התרחשה בכביש תקין וישר כאשר תנאי הראות היו טובים. נקבע כי בנסיבות אלה: "הנטל הטקטי להבאת ראיות המפריכות את החזקה העובדתית" עובר אל כתפיו של המבקש (עמ' 22 להכרעת הדין). בית המשפט הוסיף וקבע כי המבקש לא עמד בנטל המוטל עליו ליתן הסבר סביר לגבי אופן אירוע התאונה, וכי "במקרה דנן הוכחה באופן פוזיטיבי רשלנותו של הנאשם..." (עמ' 23 להכרעת הדין).

4. ביום 30.3.2016 שירות המבחן הגיש תסקיר בעניינו של המבקש בו הומלץ על ענישה משמעותית וקונקרטית של מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לצד הטלת צו מבחן למשך שנה. אלא שביום 7.7.2016 בית המשפט, לאחר שמיעת טיעוני באי-כוח הצדדים לעונש, השית בית המשפט על המבקש את העונשים הנזכרים לעיל.

5. ביום 16.8.2016 הגיש המבקש לבית המשפט המחוזי ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום. במסגרת הערעור נטען כי נוכח תיקונה ביום 4.8.2016 של הגדרת

הרשלנות בסעיף 21(א)(2) לחוק העונשין, ובהינתן העובדה שהתיקון נכנס לתוקפו לפני שמיעת הערעור, יש לראות את התיקון כחל גם על עניינו של המבקש, שכן הוא, לשיטתו, מקל עימו. המבקש ערער עוד על חומרת העונש שהושת עליו וטען כי הוא איננו נותן משקל הולם לנסיבותיו האישיות ולרשלנותו התורמת הנטענת של סאלח לתאונה.

6. ביום 5.7.2017 דחה בית המשפט המחוזי את הערעור על שני חלקיו. נקבע כי ממצאיו של בית משפט השלום מעוגנים היטב בחומר הראיות. נקבע גם, כי הגדרת רשלנותו של המבקש כרשלנות חמורה, בנסיבות העניין, הינה נכונה וראויה, וכי אין מקום להתערב בהכרעת הדין. בית המשפט יצא מנקודת הנחה שהתיקון לחוק העונשין אכן רלבנטי לעניינו של המבקש, הגם שהוא נכנס לתוקפו לאחר מתן פסק הדין. אלא שעל אף האמור, נפסק כי בנסיבות העניין אין בכך כדי לשנות את התוצאה. כן נקבע כי המבקש אישר שתשומת לבו לא הייתה ממוקדת בנעשה על הכביש, והוא הסיט את מבטו לעבר חברו וצחק עמו, דבר השקול כמעט להודאה בנטילת סיכון בלתי סביר. המבקש לא שמר מרחק מספיק מהרכב שלפניו, לא שם לב לתנועה בכיוון נסיעתו ובכך נהג ברשלנות ובחוסר תשומת לב מספקת לאפשרות שחיי אדם ייפגעו. הסטת מבטו של המבקש שלא לצרכי נהיגה, שהביאה לכך שהופתע כשגילה את רכבו של המנוח, מהווה נטילת סיכון בלתי סביר. בית המשפט המחוזי גם דחה את הערעור על גזר הדין בקובעו כי העונש שהושת על המבקש הינו מידתי וראוי ואין מקום להתערב בו.

מכאן הבקשה שלפנַי.

טענות הצדדים

7. לטענת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי בקביעותיו לעניין התיקון לחוק העונשין, ובפרט, היקף המושג "סיכון בלתי סביר" האמור בו והשלכותיו על עניינו. היה על בית המשפט המחוזי לבחון את כלל נסיבותיו של התיקון ומהותו ויש לקבוע מבחנים ראויים לבחינת המושג נטילת "סיכון בלתי סביר". עוד נטען כי לא היה מקום לקבוע בנסיבות העניין כי המבקש נטל סיכון בלתי סביר להתרחשות התוצאה, וכי הדבר לא הוכח מעבר לספק סביר. רשלנותו התורמת הנטענת של סאלח שנהג ברכב, אשר לשיטת המבקש "בלם בלימת חירום במרכזו של כביש ראשי בו המהירות המותרת הינה 90 קמ"ש" (פסקה 36 לבקשה), השפיעה על אופן התרחשות התאונה ומצדיקה, לכל הפחות, הקלה בעונשו. על כן, קיימת הצדקה בנסיבות העניין להסתפק בעונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, עונש אשר ייתן גם משקל הולם לנסיבותיו האישיות ולמצבו המשפחתי.

8. מנגד, המשיבה טענה כי דין הבקשה להידחות. לשיטתה, הבקשה אינה מעוררת שאלה משפטית או ציבורית החורגת מעניינו הפרטני של המבקש. בית המשפט המחוזי בחן את עניינו של המבקש לאור התיקון לחוק העונשין וקבע כי רשלנותו של המבקש הינה חמורה ונלמדת מהראיות שהונחו לפני בית משפט השלום, אשר אין הצדקה להתערב בהן. לפיכך, בית המשפט המחוזי לא נדרש לשאלה הכללית שהמבקש העלה בנוגע לקביעת מבחנים לצורך בחינת נטילת סיכון בלתי סביר לפי התיקון. המשיבה הוסיפה כי גם אין הצדקה להתערב בעונשו של המבקש אשר לשיטתה עולה בקנה אחד עם רמת הענישה המקובלת בעבירות מהסוג שבהן המבקש הורשע.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בבקשה, בחומר שצורף לה, ובתגובת המשיב, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

10. הלכה היא כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים שבהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך, או במקרים שמתגלה בהם אי צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות דין (ראו: רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013); רע"פ 5986/17 הפטר נ' מדינת ישראל (27.7.2017)). אלא שעניינו של המבקש ממוקד בעיקרו ביישום הדין על עניינו הפרטני והוא אינו מעורר בנסיבות הקונקרטיות שאלה בעלת חשיבות משפטית כללית. אף לא מצאתי כי למבקש נגרם עיוות דין או אי צדק חמור. די בכך כדי לדחות את הבקשה.

11. אך מעבר לדרוש, אף לגופם של דברים דין הבקשה להידחות. סעיף 21(א)(2) לחוק העונשין קבע, בנוסחו קודם לתיקון 126 לחוק העונשין, כך:

> "21. (א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –
> (1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;
> (2) שאפשרות גרימת התוצאה לא היתה בגדר הסיכון הסביר.
> (ב) רשלנות יכול שתיקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע" (ההדגשה שלי – ד.מ.).

12. ביום 4.8.2016, נכנס לתוקפו תיקון 126 לחוק העונשין, אשר תיקן את סעיף 21(א)(2) לחוק העונשין הנ"ל (ס"ח תשע"ו מס' 2571, מיום 4.8.2016 עמ' 1140), אשר קובע בנוסחו היום כך:

> "21. (א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –
> (1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;
> (2) שבעבירה שעם פרטיה נמנית תוצאה שנגרמה על ידי המעשה או סכנה העלולה להיגרם בשלו – העושה נטל סיכון בלתי סביר להתרחשות התוצאה או לגרימת הסכנה כאמור.
> (ב) רשלנות יכול שתיקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע" (ההדגשה שלי – ד.מ.).

בדברי ההסבר לתיקון 126 לחוק העונשין נאמר, בין היתר, כך:

> "מוצע לתקן את סעיף 21 לחוק בשני עניינים מרכזיים: ראשית, מוצע לנסח את התנאי של יצירת סיכון בלתי סביר כתנאי לקיומה של הרשלנות, הקבוע בסעיף 21(א)(2) לחוק, על דרך החיוב. התנאי האמור, המנוסח היום על דרך השלילה, נקבע בחוק העונשין (תיקון מס' 39)(חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994) (ס"ח התשנ"ד, עמ' 348), אך לא קיבל ביטוי מספיק ביישומו של סעיף 21 לחוק בידי בתי המשפט. התיקון המוצע נועד להדגיש תנאי זה, כדי להביא לשינוי הרף הנורמטיבי הקיים, באופן שהאחריות ברשלנות תוטל רק במצבים שבהם דבק בהתנהגות העושה אשם חמור יותר המצדיק נקיטת הליכים פליליים. שנית, מוצע לקבוע במפורש שהתנאי האמור של יצירת סיכון בלתי סביר יחול גם על עבירות התנהגות, ולא רק על עבירות תוצאה..." (ראו: ה"ח הממשלה, תשע"ו מס' 972, 166, בעמ' 168; ההדגשה שלי – ד.מ.).

13. בנסיבות דנן, חרף העובדה שיתכנו היבטים שטעונים ליבון בעניין התיקון ופרשנותו הראויה, בהתחשב בקביעתו העובדתית של בית המשפט המחוזי לפיה רשלנותו של המבקש הינה רשלנות חמורה העולה לכלל נטילת סיכון להתרחשות התוצאה (פסקה 34 לפסק הדין), וכי התנהגות המבקש נכנסה לגדרו של סעיף 21(א)(2) לחוק העונשין כנוסחו היום, לא מצאתי טעם מספיק להתערב בהרשעתו של המבקש, וממילא לא ראיתי ליתן רשות ערעור בשאלות הכלליות שהועלו במכלול (וראו: רע"פ 4522/13 נעיסי נ' מדינת ישראל (16.7.2013); והשוו: רע"פ 9054/16 עיסא נ' מדינת

ישראל (23.11.2017) (בו החלטת בית המשפט של ערעור ניתנה לפני כניסת התיקון לתוקף ולא נדונה שאלת השלכותיו)).

14. הנה כי כן, בית המשפט המחוזי היה מוכן כאמור "לצאת מנקודת הנחה שהתיקון אכן ישים על התיק הנוכחי, הגם שנכנס לתוקפו לאחר מתן פסק הדין" (פסקה 16 לפסק הדין). בהתאם, בית המשפט בחן את השאלה האם נהיגתו של המבקש משקפת נטילת סיכון בלתי סביר להתרחשות התאונה, והשיב על שאלה זו בחיוב (פיסקאות 20, ו-34 לפסק הדין). נקבע כי ממצאי בית משפט השלום מעוגנים היטב בחומר הראיות (פסקה 21 לפסק הדין). בהקשר לכך ראוי להפנות לקביעות העובדה והמהימנות הבאות של הערכאות הקודמות:

(א) בית משפט השלום קבע כי ככלל: "עדותו של הנאשם הייתה חמקמקה, תוך שימוש מוגבר בסייגים, כגון: אולי, יכול להיות, לא זוכר, הכל יכול להיות..." (עמ' 21 להכרעת הדין). בית משפט השלום לא נתן אמון בגרסת ההגנה לפיה רכב גבוה נסע לפני המבקש, והוסיף כי גם בנסיבות שכאלו אין הדבר פוטר את המבקש מאחריותו לתאונה (עמ' 20 להכרעת הדין).

(ב) בית משפט השלום פסק כי המבקש נהג בחוסר תשומת לב תוך הסטת מבטו ימינה, וכי הוא הבחין ברכב רק כשהיה במרחק קצר מאחוריו (עמ' 22 להכרעת הדין). נפסק כי המבקש לא שמר מרחק מהרכב שלפניו כנדרש לפי תקנה 49א לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, וכי לו המבקש היה מבחין ברכב ושומר על מרחק שיאפשר לו לעצור – התאונה הייתה נמנעת (פסקה 32 לפסק דינו של בית המשפט המחוזי). עוד נקבע בהקשר זה כי העובדה שהמבקש העיד כי תשומת לבו לא היתה ממוקדת בנעשה על הכביש, והוא הסיט מבטו לעבר חברו וצחק עמו, שקולה כמעט להודאה בנטילת סיכון בלתי סביר (פסקה 35 לפסק הדין).

(ג) התאונה התרחשה בכביש תקין וישר, כאשר תנאי הראות היו טובים (עמ' 22 להכרעת הדין).

15. בסיכום הדברים, בית המשפט המחוזי קבע כי מדובר בנסיבות העניין ברשלנות חמורה העולה לכלל נטילת סיכון להתרחשות התוצאה ומבססת את אשמת המבקש במיוחס לו מעבר לספק סביר, וכך נפסק:

> "בגזר הדין הגדיר ביהמ"ש את רשלנותו של המערער [המבקש – ד.מ.] כרשלנות חמורה ונראה לנו כי ההגדרה נכונה וראויה. אבוי לכולנו אם נשלים עם נהיגה בכביש, שבה ללא סיבה כלשהי ביום בהיר ובראות טובה לא מבחין נהג במה שנעשה לפניו, כשאין כל גורם החוסם את ראייתו. כאמור, כפועל יוצא מכך לא שמר המערער מרחק ובסופו של דבר פגע בעוצמה ברכב וגרר אותו למרחק לא מבוטל עד אשר נעצרו שני כלי הרכב. לכך יש לצרף את הנתונים שלא היו שנויים במחלוקת: המערער הוא נהג מקצועי, שנהג בכלי רכב גדול וכבד – משאית, הכביש הוא כביש בינעירוני ראשי ועמוס, שמחייב תשומת לב וערנות מרבית לנעשה בו. כל אלה יחד מצביעים על רשלנות גבוהה וחמורה. רשלנות גבוהה זו עולה לשיטתנו לכלל נטילת סיכון להתרחשות התוצאה" (פסקה 34 לפסק הדין, ההדגשה אינה במקור – ד.מ.).

16. הלכה ידועה היא כי התערבות ערכאת הערעור בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית תיעשה אך במקרים חריגים ומצומצמים, לא כל שכן כאשר מדובר בערכאת ערעור ב"גלגול שלישי" (רע"פ 8276/14 עזיזה נ' מדינת ישראל (15.2.2016); רע"פ 4072/17 חלפון נ' עיריית תל אביב (13.6.2017)). עניינו של המבקש איננו בא אפוא בגדר מקרים חריגים אלו.

17. באשר לטענות כנגד חומרת העונש, נקבע כי טענות אלה אינן מקימות עילה למתן רשות ערעור לפני בית משפט זה, אלא בנסיבות של סטייה ניכרת ממדיניות הענישה (רע"פ 6582/09 מנור נ' מדינת ישראל (1.11.2009)). עונשו של המבקש עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מהסוג בהן הוא הורשע (ראו למשל: רע"פ 1120/16 אלגרבלי נ' מדינת ישראל (10.2.2016); רע"פ 5112/16 כהן נ' מדינת ישראל (4.7.2016)). אדרבה, גזר דינו של בית משפט השלום הביא בחשבון את חרטתו של המבקש ואת נסיבותיו האישיות, ולפי קביעתו של בית המשפט המחוזי הוא: "שקלל ואולי אף שקלל ביתר את רשלנותו של נהג הרכב, ככל שזו תרמה להתרחשות התאונה ואימץ את כל ההנחות העובדתיות המיטיבות עם המערער" (פסקה 42 לפסק הדין; עמ' 8 לגזר הדין). בנסיבות אלו, וחרף האמור בתסקיר שירות המבחן החיובי בעניינו של המבקש והפגיעה של העונש במשפחתו של המבקש, לא מצאתי טעם מספיק להתערב בגזר דינו של המבקש.

18. נוכח כל האמור לעיל, הבקשה נדחית. המבקש יתייצב לריצוי עונש המאסר בפועל שנגזר עליו ביום 10.5.2018 עד לשעה 10:00 בבימ"ר ניצן, או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבקש לתאם את

הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים מספר: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, כ"ה בניסן התשע"ח (10.4.2018).

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 17067160_N04.doc רח
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il